

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 345/07-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť O., Ž. a obchodnej spoločnosti T., s. r. o., Ž., právne zastúpených advokátom JUDr. M. R., Ž., vo veci namietaného porušenia ich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie ich záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Ro 111/07 a Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 226/07 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. a obchodnej spoločnosti T., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. októbra 2007 doručená sťažnosť O. (ďalej len „sťažovateľ v prvom rade“) a obchodnej spoločnosti

T., s. r.o., (ďalej len „sťažovateľ v druhom rade“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojich záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Ro 111/07 a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 226/07.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti uviedli, že žalobným návrhom doručeným okresnému súdu 12. marca 2007 sa ako navrhovatelia v prvom a druhom rade domáhali, zaplatenia sumy 1 837 Sk s prísl. za „nezaplatenie poplatku za káblovú televíziu“. Súčasťou návrhu boli ich splnomocnenia pre advokáta udelené a podpísané štatutárnymi orgánmi právnických osôb.

Okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov 28. marca 2007 na predloženie riadneho splnomocnenia, k výzve sa vyjadrili sťažovatelia podaním, ktoré mu doručili 4. apríla 2007.

Okresný súd opätovnou výzvou z 2. mája 2007 vyzval sťažovateľov na odstránenie nedostatkov podania a splnomocnení, sťažovatelia na výzvu odpovedali prípisom zo 17. mája 2007, v ktorom opätovne vyhlásili, že „*trvajú na svojich udelených plnomocenstvách, plnomocenstvo udelené advokátovi nikdy nepodpísali ako fyzické osoby vo vlastnom mene, ale ako štatutárne orgány navrhovateľov(...)*“.

Okresný súd uznesením sp. zn. 27 Ro 111/07 z 15. júna 2007 však ich podanie odmietol a nepriznal im náhradu trov konania.

Proti rozhodnutiu okresného súdu podali sťažovatelia 4. júla 2007 odvolanie, v ktorom uviedli, že postupom okresného súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 226/07 z 31. júla 2007 uznesenie okresného súdu sp. zn. 27 Ro 111/07 z 15. júna 2007 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovatelia v tomto postupe okresného súdu, ktorý im viackrát zaslal účelové, zmätočné a nadbytočné výzvy na odstránenie nedostatkov predložených splnomocnení, vidia porušenie svojich označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru. Jeho postupom im bola odňatá možnosť konať pred súdom, teda bolo porušené ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny). Obdobne toto základné právo bolo porušené aj postupom krajského súdu, pretože jeho rozhodnutie, ktorým zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, je v rozpore s platnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka a tiež je arbitrárne, pretože *„krajský súd si svojvoľne vyložil zákon v neprospech účastníka - sťažovateľa v 1) rade, keď pri dôvodení, že pre platné udelenie plnomocnenstva na zastupovanie v konaní predpisuje Občiansky súdny poriadok v ust. § - u 28 ods. 1 písomnú formu...“*.

S jeho názorom sa sťažovatelia nestotožňujú a v tejto súvislosti poukazujú na iné svoje právne veci, ktoré boli predmetom konaní pred všeobecnými súdmi, kde ich predložené splnomocnenia boli rešpektované.

Ďalej sťažovatelia namietajú aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu, že okresný súd nekonal v ich právnej veci bez zbytočných prietáhov. Podľa sťažovateľov došlo aj k porušeniu ich základného práva na právnu pomoc v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy tým, že celé súdne konanie bolo vedené formalisticky a bolo im odňaté ich *„právo na právnu pomoc nerešpektovaním plnej moci udelenej advokátom, ktorého si účastník zvolil...“*.

Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vyslovil, že postupmi okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach boli porušené ich základné práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na právnu pomoc v konaní pred súdmi

podľa čl. 47 ods. 2 ústavy a na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 2, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie ich záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Ro 111/07 konať bez zbytočných prietáhov.

Takisto žiadajú, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co 226/07 z 31. júla 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovatelia sa zároveň domáhajú priznania finančného zadosťučinenia, sťažovateľ v prvom rade sa domáha priznania sumy 5 000 Sk od okresného súdu a 2 000 Sk od krajského súdu a sťažovateľ v druhom rade sumy 5 000 Sk od okresného súdu a tiež úhrady trov konania.

Ústavný súd z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu, ktorý mu bol doručený 7. novembra 2007, zistil, že v napadnutom konaní pred všeobecnými súdmi boli vykonané tieto úkony:

Dňa 12. marca 2007 bol okresnému súdu podaný návrh sťažovateľov na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie 1 837 Sk s prísl. proti odporkyni.

Súčasťou návrhu boli splnomocnenia zo 4. januára 2007 pre advokáta JUDr. M. R. udelené Ing. D. K., predsedom predstavenstva O., a Ing. L. Č., konateľom spoločnosti T., s. r. o., „*vo veci vymáhania pohľadávky proti: S. M., Ž. (...) .., aby ma zastupoval a obhajoval, vykonával všetky úkony...*“.

Okresný súd vyzval 28. marca 2007 právneho zástupcu sťažovateľov predložiť riadnu plnú moc na zastupovanie sťažovateľov v prvom rade a v druhom rade, pretože zo splnomocnení vyplýva, že splnomocniteľmi sú Ing. D. K. a Ing. L. Č., ktorí však nie sú sťažovateľmi v prvom a druhom rade.

Dňa 4. apríla 2007 doručil právny zástupca sťažovateľov vyjadrenie, v ktorom tvrdil, že predložené splnomocnenia sú plne v súlade s ustanovením § 20 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), a žiadal, aby okresný súd vo veci konal.

Okresný súd opätovnou výzvou z 2. mája 2007 vyzval sťažovateľov v lehote 10 dní na odstránenie nedostatkov podania z 8. marca 2007 doplnením nasledovných náležitostí: *„je potrebné, aby návrh na začatie konania ako aj jeho rovnopisy podpísala osoba (osoby) oprávnené konať v mene navrhovateľov v 1) a 2) rade (...)“*, inak ich podanie odmietne v zmysle ustanovenia § 43 ods. 2 OSP.

Sťažovatelia na výzvu odpovedali prípisom zo 14. mája 2007 doručeným okresnému súdu 17. mája 2007, v ktorom opätovne vyhlásili, že *„trvajú na svojich udelených plnomocenstvách, plnomocenstvo udelené advokátovi nikdy nepodpísali ako fyzické osoby vo vlastnom mene, ale ako štatutárne orgány navrhovateľov...“*.

Okresný súd uznesením sp. zn. 27 Ro 111/07 z 15. júna 2007 však ich návrh odmietol a nepriznal im náhradu trov konania.

Proti rozhodnutiu okresného súdu podali sťažovatelia 4. júla 2007 odvolanie, v ktorom uviedli, že postupom okresného súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Krajský súd, uznesením sp. zn. 6 Co 226/07 z 31. júla 2007 uznesenie okresného súdu sp. zn. 27 Ro 111/07 z 15. júna 2007 zrušil a vec mu 12. septembra 2007 vrátil na ďalšie konanie. Uznesenie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 19. septembra 2007. Krajský súd v ňom vyslovil právny názor, že úlohou okresného súdu *„bude vyzvať uznesením podľa § 43 ods. 1 O. s. p. navrhovateľa v 1. rade na doplnenie návrhu zo dňa 8. 3. 2007 o podpis osoby oprávnenej konať v jeho mene (...) abude potrebné, aby plnomocenstvo podpísal aj ďalší člen predstavenstva O., eventuálne aby predseda predstavenstva spolu s jeho ďalším členom podpísali samotný návrh na začatie konania...“*.

Dňa 29. októbra 2007 okresný súd uznesením č. k. 27 Ro 111/2007-47 vyzval sťažovateľa v prvom rade, aby v lehote 10 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia odstránil nedostatky návrhu z 8. marca 2007 v zmysle rozhodnutia krajského súdu.

Predmetom sťažnosti sťažovateľov je namietané porušenie ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), čl. 47 ods. 2 ústavy (čl. 37 ods. 2 listiny) a čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupmi a uzneseniami okresného súdu sp. zn. 27 Ro 111/07 z 15. júna 2007 a krajského súdu sp. zn. 6 Co 226/07 z 31. júla 2007.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o nedostatok právomoci ústavného súdu. Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). V nadväznosti na to je však nutné so zreteľom na okolnosti daného prípadu zdôrazniť, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, a preto je podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitelné účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo všeobecného súdu inštančne vyššieho stupňa.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v prvom rade v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, pričom tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale ju aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Nakoniec zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97).

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovatelia napadli postupy jednak okresného súdu, ako aj krajského súdu. Avšak vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať postup a rozhodnutia okresného súdu, pretože tieto preskúmal v dôsledku odvolania sťažovateľov krajský súd. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v časti, ktorou

sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny), čl. 47 ods. 2 ústavy (čl. 37 ods. 2 listiny) postupom okresného súdu odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažnosť v tej časti, ktorou sťažovatelia namietajú, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že konanie na okresnom súde prebieha iba od 12. marca 2007, keď sťažovatelia podali návrh na začatie konania, do podania sťažnosti ústavnému súdu, teda doterajšia dĺžka 7 mesiacov nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Navyše okresný súd počas tejto doby odstraňoval nedostatky ich návrhu. Namietané porušenie týchto práv nedosahovalo ani takú intenzitu, aby vzhľadom aj na ďalšie okolnosti daného prípadu a stav konania v súčasnosti (najmä predmet konania) bolo možné uvažovať aj o odmietnutí spravodlivosti. Počas tejto krátkej doby preto nemohlo byť postupom okresného súdu porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a ich právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovatelia v okolnostiach daného prípadu navyše pred podaním sťažnosti ústavnému súdu ani nenamietali podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zbytočné prietahy v napadnutom konaní pred orgánom štátnej správy súdov. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom. Z obsahu sťažnosti a ani z jej príloh nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky ustanovenej v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľov z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto ústavný súd mohol odmietnuť ich sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

3. Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a na právnu pomoc v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy (čl. 37 ods. 2 listiny) krajským súdom, ústavný súd i túto časť sťažnosti sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou v časti namietajúcej porušenie týchto práv je nesúhlas sťažovateľov s právnym názorom krajského súdu, ktorý v danej veci zrušil uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Podľa nich postupom všeobecných súdov bolo odňaté ich „právo na právnu pomoc nerešpektovaním plnej moci udelenej advokátom, ktorého si účastník zvolil...“, resp. rozhodnutie krajského súdu je v rozpore s platnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka, zároveň je arbitrárne, „*krajský súd si svojvoľne vyložil zákon v neprospech účastníka - sťažovateľa v 1) rade, keď pri dôvodení, že pre platné udelenie plnomocenstva na zastupovanie v konaní predpisuje Občiansky súdny poriadok v ust. § - u 28 ods. 1 písomnú formu (...)*“ a postupom všeobecných súdov im bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Podľa názoru ústavného súdu posúdenie otázok podmienok konania prináleží súdu, ktorý rozhoduje o merite veci, čo sa stalo aj v danom prípade. Skutočnosť, že sa sťažovatelia s právnym názorom krajského súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade krajského súdu, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02). Podľa názoru ústavného súdu posúdenie predmetnej otázky zo strany krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje a jeho uznesenie nie je arbitrárne.

4. V tej časti sťažnosti, v ktorej sa sťažovatelia domáhali vyslovenia porušenia čl. 47 ods. 2 ústavy v súdnom konaní, treba sťažnosť považovať taktiež za zjavne neopodstatnenú.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa názoru ústavného súdu základné právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi za podmienok ustanovených zákonom treba chápať ako právnu pomoc, ktorú na základe osobitných zákonov poskytujú účastníkom konania najmä advokáti. Súdny (ale aj iné štátne orgány alebo orgány verejnej správy) sú v zmysle tohto ustanovenia povinné prijať a akceptovať zastupovanie osôb pred nimi, pokiaľ sú splnené náležitosti splnomocnenia podpísaného účastníkom konania. Pri takomto vymedzení citovaného základného práva k jeho porušeniu podľa názoru ústavného súdu v danom prípade zjavne nedošlo, aj keď všeobecné súdy vyžadovali odstránenie nedostatkov týchto splnomocnení.

Preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2007